

WŁĄCZNIK

Inkluzywne przestrzenie publiczne

UNIWERSYTET JAGIELLOŃSKI W KRAKOWIE

1. Wyzwania współczesnych przestrzeni publicznych

Przestrzenie publiczne – place, parki, skwery, strefy rekreacyjne – stanowią fundament życia społecznego miast.

To właśnie w nich zachodzą codzienne interakcje, budują się relacje społeczne oraz kształtuje poczucie wspólnoty i przynależności. Jednak mimo ich kluczowego znaczenia, wiele takich miejsc wciąż nie odpowiada na rzeczywiste potrzeby użytkowników.

Współczesne przestrzenie miejskie często powstają na podstawie standardowych schematów projektowych, w efekcie duża część społeczeństwa pozostaje wykluczona z pełnego korzystania z przestrzeni wspólnych. Dotyczy to szczególnie osób z niepełnosprawnościami, seniorów, dzieci, osób neuroróżnorodnych oraz rodzin z małymi dziećmi.

Przestrzenie publiczne zamiast integrować, nierzadko pogłębiają izolację społeczną.

Brakuje rozwiązań, które:

- uwzględniałyby różne sposoby percepcji przestrzeni,
- odpowiadały na zróżnicowane potrzeby ruchowe i sensoryczne,
- wspierały spontaniczne interakcje społeczne,
- umożliwiały współistnienie różnych aktywności bez konfliktów.

Tymczasem wyzwania te zostały jasno zdefiniowane na poziomie globalnym. Cele Zrównoważonego Rozwoju ONZ wskazują na konieczność zapewnienia wszystkim mieszkańcom możliwości korzystania z bezpiecznych, inkluzywnych i dostępnych przestrzeni publicznych.

Między tą wizją a rzeczywistością nadal istnieje znacząca luka.

Włącznik powstał jako odpowiedź na tę lukę.

2. Czym jest Włącznik?

Włącznik to innowacyjna, gotowa do wdrożenia koncepcja inkluzywnej przestrzeni publicznej.

To nie tylko projekt przestrzenny – to kompleksowe rozwiązanie, które redefiniuje sposób myślenia o przestrzeni publicznej. Zostało opracowane przez ekspertów Uniwersytetu Jagiellońskiego we współpracy z użytkownikami końcowymi.

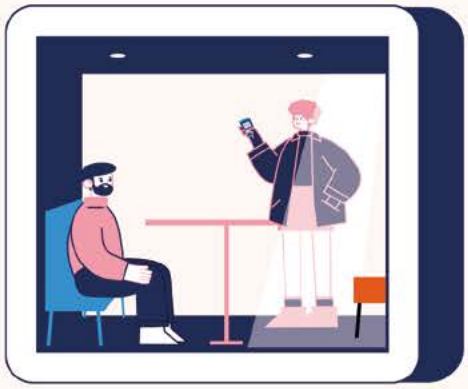
Włącznik tworzy nową kategorię przestrzeni miejskiej.

Łączy cztery kluczowe podejścia:

1. Projektowanie uniwersalne

Eliminacja barier architektonicznych i sensorycznych już na etapie koncepcji – bez konieczności późniejszych adaptacji.

2. Modułowość

Elastyczne strefy funkcjonalne, które można dostosować do różnych aktywności i potrzeb użytkowników.

3. Integracja społeczna

Rozwiązania wspierające budowanie relacji, współpracę i spontaniczne interakcje.

4. Podejście holistyczne

Uwzględnienie potrzeb fizycznych, poznawczych i emocjonalnych użytkowników.

Włącznik to przestrzeń, która:

- nie wyklucza,
- nie wymaga specjalnych dostosowań,
- od początku jest projektowana dla wszystkich.

3. Fundament naukowy i kompetencje zespołu UJ

Koncepcja Włącznika została opracowana na podstawie zaawansowanego procesu badawczo-projektowego przeprowadzonego na Uniwersytecie Jagiellońskim.

Model *living lab* – współprojektowanie z użytkownikami

Projekt powstał w centrum badań transdyscyplinarnych UJ – Jagiellonian Campus Living Lab, w modelu zakładającym aktywne zaangażowanie użytkowników końcowych w proces projektowy. Dzięki temu rozwiązania:

- są realnie dopasowane do potrzeb,
- zostały przetestowane w praktyce,
- uwzględniają różnorodne perspektywy.

Proces miał charakter:

- iteracyjny,
- partycypacyjny,
- oparty na danych jakościowych i ilościowych.

Podejścia metodologiczne

W projekcie zastosowano uznane na świecie standardy:

- projektowanie uniwersalne,
- projektowanie doświadczeń użytkownika,
- ekoprojektowanie (*eco-design*),
- zasady zrównoważonego rozwoju (ESG).

Kompetencje zespołu

Zespół projektowy UJ łączy kompetencje z zakresu:

- badań społecznych i UX,
- psychologii środowiskowej,
- projektowania inkluzywnego,
- współpracy z architektami i inżynierami,
- wdrażania innowacji społecznych.

Na czele zespołu stoi dr Roksana Ulatowska, badaczka społeczna i ekspertka UX, specjalizująca się w projektach dla grup wrażliwych oraz przekładaniu wyników badań na konkretne rozwiązania wdrożeniowe.

To właśnie połączenie nauki, praktyki i doświadczenia użytkownika stanowi kluczową przewagę rozwiązania Włącznik.

4. Problem, który rozwiązujemy

Wykluczenie z przestrzeni publicznej to realny i powszechny problem społeczny.

Dotyka:

- osób z niepełnosprawnościami,
- seniorów,
- dzieci,
- osób neuroróżnorodnych,
- rodzin,
- osób doświadczających trudności psychicznych.

Efekty:

- ograniczony dostęp do życia społecznego,
- izolacja,
- spadek jakości życia,
- brak integracji międzypokoleniowej.

Dlaczego rozwiązanie jest potrzebne właśnie teraz?

Czynniki systemowe i rynkowe:

- rosnące wymagania prawne i dostępnościowe (UE),
- wzrost znaczenia ESG i CSR,
- rosnąca świadomość społeczna,
- presja na jakość przestrzeni publicznych.

Czynniki ekonomiczne:

- dostęp do funduszy unijnych,
- wzrost konkurencji na rynku nieruchomości,
- potrzeba wyróżnienia inwestycji.

Czynniki społeczne:

- starzejące się społeczeństwo,
- wzrost znaczenia zdrowia psychicznego,
- potrzeba budowania wspólnot.

5. Dla kogo jest WłączNiK ?

Oferta skierowana jest do szerokiego spektrum podmiotów:

1. Administracja publiczna:

- miasta i gminy,
- jednostki odpowiedzialne za rewitalizację,
- zarządcy przestrzeni publicznych.

2. Deweloperzy i inwestorzy:

- osiedla mieszkaniowe,
- projekty *mixed-use*,
- przestrzenie premium.

3. Instytucje edukacyjne:

- uczelnie,
- szkoły,
- kampusy badawcze.

4. Sektor komercyjny:

- centra handlowe,
- parki biznesowe,
- coworkingi.

5. Organizacje społeczne i NGO:

- fundacje,
- inicjatywy lokalne,
- podmioty wspierające integrację.

Jedna przestrzeń. Wiele możliwości.

Włącznik działa na bazie elastycznych stref, które mogą funkcjonować równolegle bez konfliktów użytkowania.

SPORT | RELAKS | EDUKACJA | ZABAWA | CISZA | INTEGRACJA

6. Jak działa Włącznik w praktyce?

Kluczowe elementy rozwiązania

Przestrzeń bez barier:
- pełna dostępność fizyczna,
- czytelna nawigacja,
- rozwiązania sensoryczne.

Elastyczność:
- wiele aktywności równolegle,
- brak konfliktów użytkowania.

Integracja z naturą:
- elementy zieleni,
- wsparcie dobrostanu.

7. Modułowa architektura rozwiązania

Włącznik oparty jest na systemie modułów:
- skalowalny,
- adaptowalny,
- wdrażany etapowo.

Można go zastosować:
- na małych skwerach,
- w parkach miejskich,
- na kampusach,
- w inwestycjach deweloperskich.

8. Korzyści wdrożenia

Społeczne:
- integracja,
- wzrost aktywności,
- budowa wspólnoty.

Wizerunkowe:
- nowoczesny wizerunek,
- lider innowacji społecznych.

Operacyjne:
- uporządkowana przestrzeń,
- mniejsze konflikty.

Biznesowe:
- przewaga konkurencyjna,
- realizacja ESG,
- wyższa wartość inwestycji.

9. Proces wdrożenia

1. Analiza kontekstu
2. Dobór modułów
3. Adaptacja projektu
4. Realizacja
5. Ewaluacja

Możliwe jest pełne wsparcie eksperckie ze strony UJ.

10. Co otrzymuje klient?

- Pełną dokumentację projektową
- Wytyczne adaptacyjne
- System informacji przestrzennej
- Rekomendacje materiałowe
- Narzędzia ewaluacyjne

Opcjonalne wsparcie:

- badania użytkowników,
- konsultacje,
- szkolenia,
- nadzór wdrożeniowy.

11. Efekty długoterminowe:

- wzrost jakości życia,
- integracja społeczna,
- rozwój dialogu,
- zwiększenie przynależności,
- nowe standardy projektowe.

Włącznik może stać się modelem referencyjnym dla Polski i Europy.

Włącznik to przykład kompetencji UJ możliwych do skalowania i komercjalizacji na szeroką skalę.

Kontakt

Centrum Transferu Technologii CITTRU
Uniwersytet Jagielloński

ul. Bobrzyńskiego 12
30-348 Kraków
cittru@uj.edu.pl

Jagiellonian
Campus Living Lab

UNIWERSYTET
JAGIELLOŃSKI
W KRAKOWIE

CITTRU